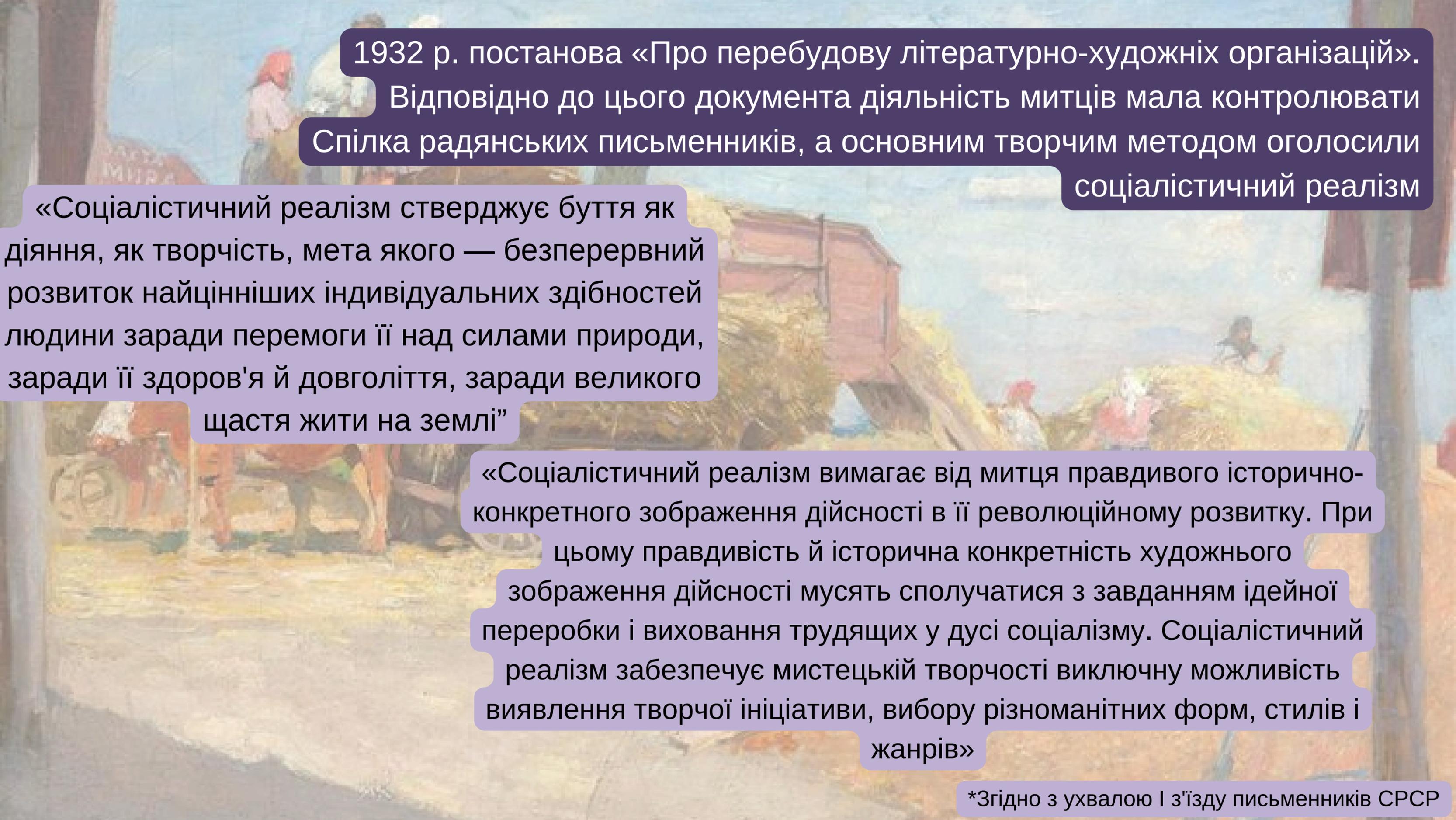

**Ідеологія
радянського
повсякдення в
Україні**

1932 р. постанова «Про перебудову літературно-художніх організацій».

Відповідно до цього документа діяльність митців мала контролювати
Спілка радянських письменників, а основним творчим методом оголосили
соціалістичний реалізм

«Соціалістичний реалізм стверджує буття як діяння, як творчість, мета якого — безперервний розвиток найцінніших індивідуальних здібностей людини заради перемоги її над силами природи, заради її здоров'я й довголіття, заради великого щастя жити на землі»

«Соціалістичний реалізм вимагає від митця правдивого історично-конкретного зображення дійсності в її революційному розвитку. При цьому правдивість й історична конкретність художнього зображення дійсності мусять сполучатися з завданням ідейної переробки і виховання трудящих у дусі соціалізму. Соціалістичний реалізм забезпечує мистецькій творчості виключну можливість виявлення творчої ініціативи, вибору різноманітних форм, стилів і жанрів»

*Згідно з ухвалою I з'їзду письменників СРСР

Характерні риси соцреалізму:

- 1) народність
- 2) ідейність
- 3) цілеспрямованість
- 4) поєднання реалізму й радянської романтики
- 5) виховний потенціал
- 6) наявність одного чи кількох позитивних героїв
- 7) звеличення партії, ідей соціалізму, комунізму, уславлення вождів.

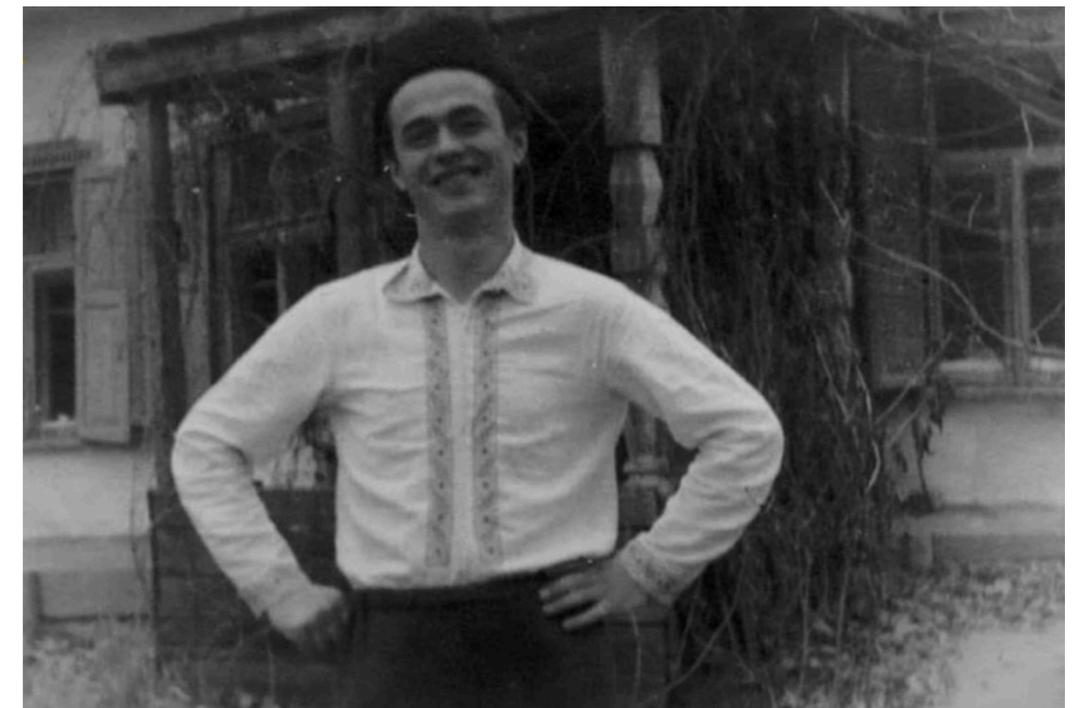
“У багатьох із нас одразу після ХХ з’їзду було багато наївного, рожевощого оптимізму, телячого ентузіазму, багато було ілюзій, побудованих на піску”

Іван Світличний

“... після того з’їзду дух оновлення й сподівання на краще життя охопив усі покоління”

Микола Вінграновський

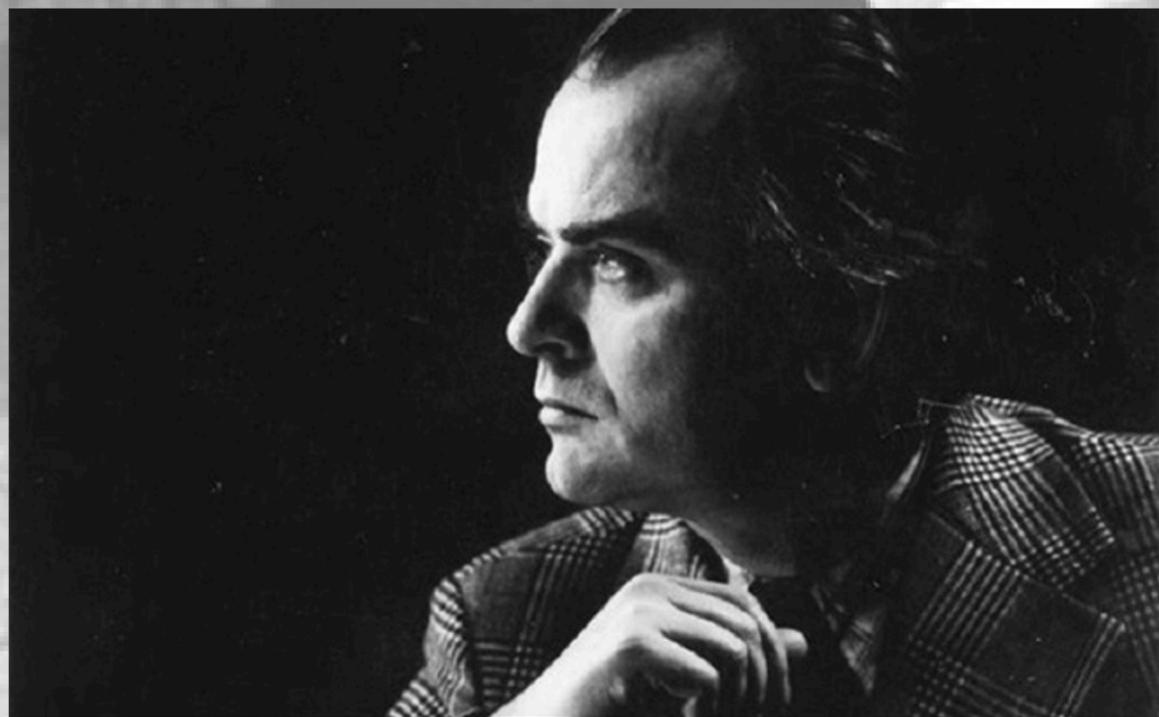

“...Сталін не зійшов на п’єдестал, не люди поставили його, а він сам виліз - через віроломство, підлість, виліз криваво і зухвало, як і всі кати... прижиттєва слава і обожествлення стають посмертною ганьбою”

Василь Симоненко

Демонтаж пам'ятника Сталіну

Дмитро Павличко - шістдесятник
Герой України

Коли помер кривавий Торквемада

*“...Вони самі усім розповідали,
Що інквізитора уже нема.
А люди, слухаючи їх, ридали...”*

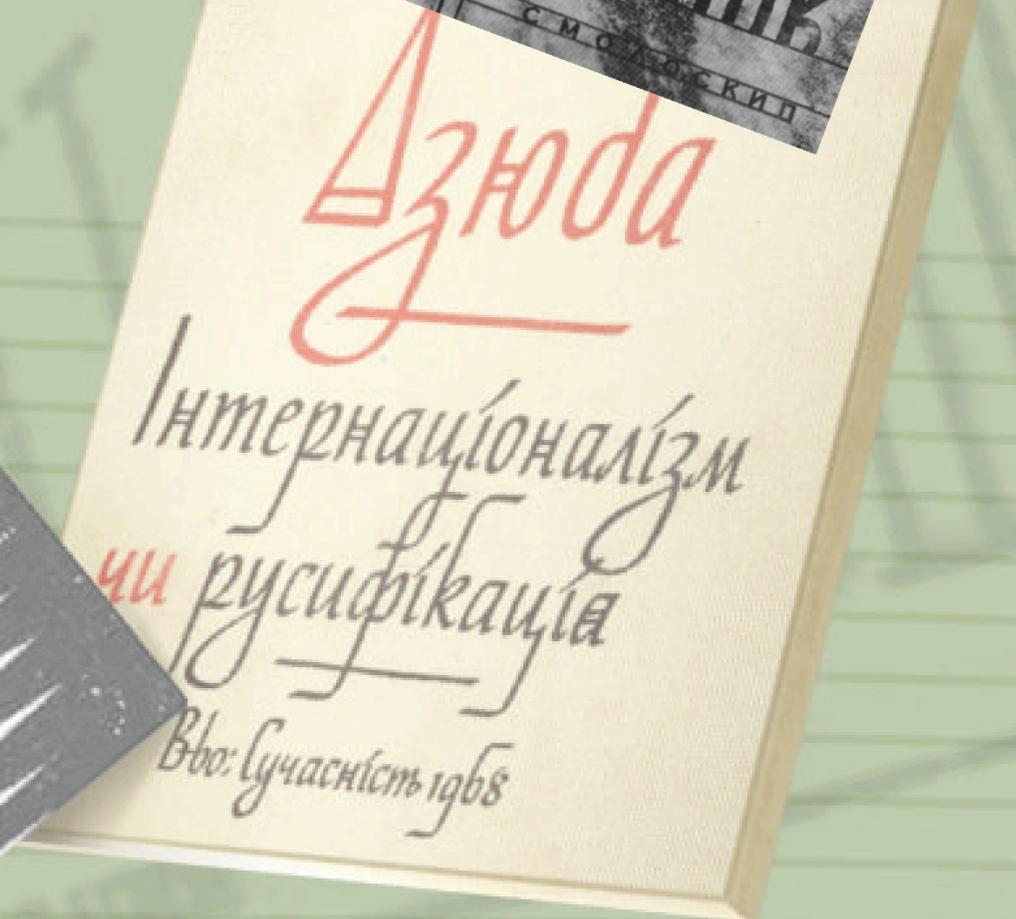
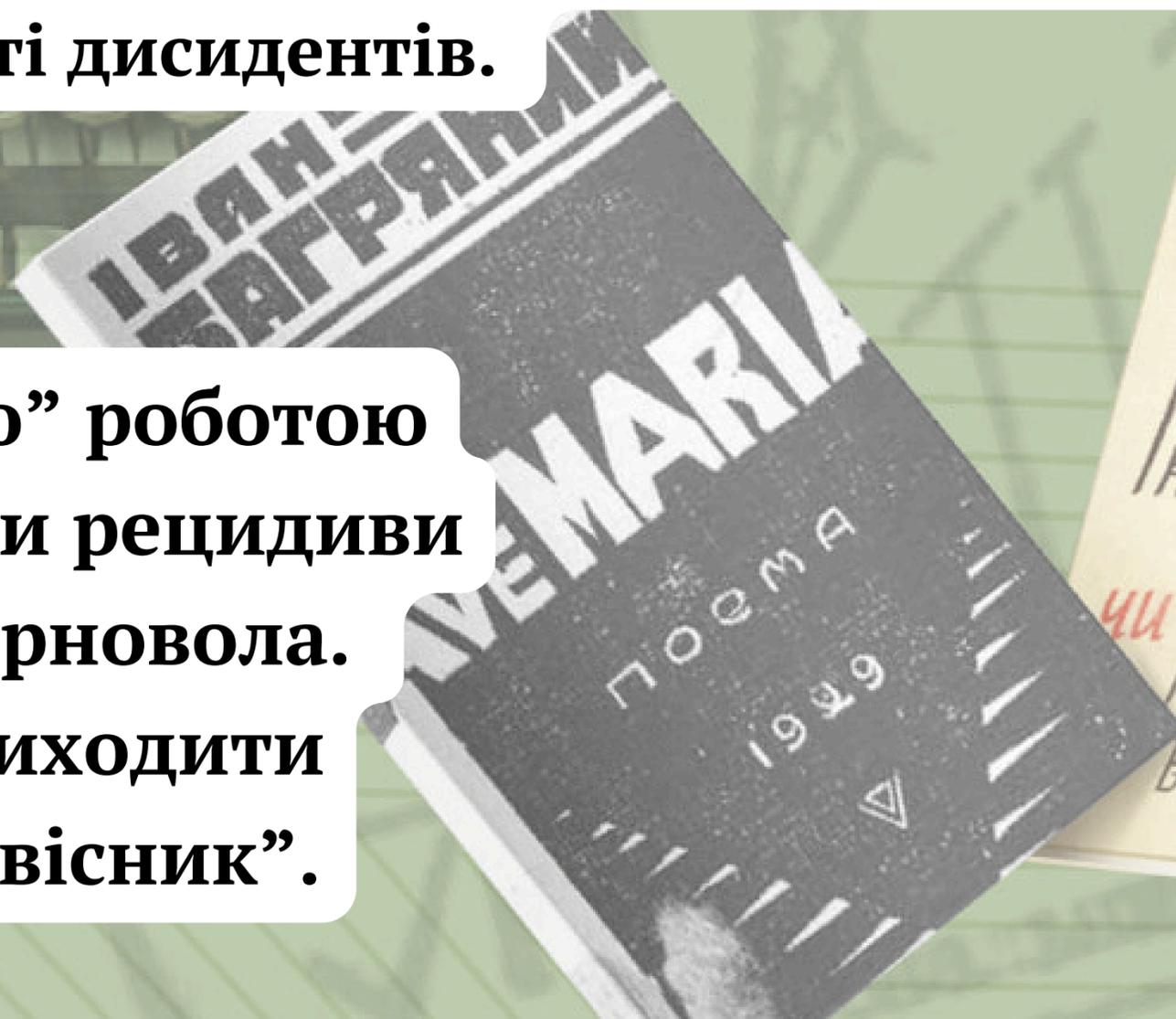
*Не усміхались навіть крадькома;
Напевно, дуже добре пам'ятали,
Що здох тиран, але стоїть тюрма!”*

Дмитро Павличко, 1958

САМВИДАВ ТАМВИДАВ

Видані поза цензурою підпільні листівки, книги, статті, періодичні видання. Поширення “самвидаву” - одна з форм діяльності дисидентів.

Першою “самвидавською” роботою (1966) була “Правосуддя чи рецидиви терору?” В’ячеслава Чорновола. У січні 1970 р. почав виходити журнал “Український вісник”.

Репресії проти інакомислячих.

“Каральна медицина”

У 1972 р. досягла свого апогею кампанія проти інакомислячих. Були заарештовані В'ячеслав Чорновіл, Євген Сверстюк, Іван Світличний, Іван Дзюба, Михайло Осадчий, Юлій Шелест, Василь Стус та інші. Практично всі вони були засуджені до тривалого ув'язнення та відправлені до таборів суворого чи особливого режиму на Уралі та в Мордовії.

Деяких опозиціонерів, яких було важко звинуватити у порушенні відповідних статей кримінального кодексу оголошували божевільними та замикали до психіатричних лікарень спеціального типу. Серед таких був і уроженець Запорізької області генерал Червоної армії Петро Григоренко. Його головна “провина” перед радянською владою полягала у підтримці кримськотатарського народу

“Тільки божевільні можуть не любити соціалізм” (М. Хрущов)

«Нормальна людина не хоче втекти з СРСР»

Ця хвороба, мовляв, настільки повільно розвивається, що помітити її можуть тільки спеціалісти.

Серед її симптомів: «марення пошуку правди», «філософська інтоксикація», «марення реформаторства» тощо.

Діагноз - “уповільнена шизофренія”.

За інакомислення, критику радянського устрою, релігійні погляди або за спробу втекти з країни. «Лікували» від антирадянщини «кінськими» дозами потужних нейролептиків, електрошоком і побиттям. Великі дози препаратів викликали нестерпний біль, відбивали бажання боротися, жити та навіть думати.

Документи з Дніпропетровської психлікарні сьогодні опрацьовуються в архіві СБУ. Всього там зберігається близько 12 тисяч історій хвороб, з яких близько тисячі — картки політичних в'язнів психлікарні.

Денаціоналізація та культурне спустошення

**Поширення русифікації: українська
мова витіснялась з усіх сфер
культурного життя**

**“Пробудження” України Чорнобилем -
початок кінця Радянського Союзу**

Олесь Гончар

«Палаюча, мов смолоскип, впала вона на третину річок та на джерела вод... А ймення звізди Полин...»

“Пишу вам, друзі, з України чорнобильної, сторозтерзаної тоталітарною диктатурою, пишу з тієї колись квітучої землі, де упродовж десятиріч гірше Батиевих орд спустошували життя сталінські сатанинські ексадрони смерті, випивали душу народну криваві імперські упирі, невситенні демони зла і насильства”

“Привітання учасникам конференцій у Вашингтоні та Філадельфії» (1990)

Володимир Івасюк

Геніальний композитор і співак, який зробив українську естраду відомою на весь світ. Автор понад 100 пісень та 50 інструментальних творів

"Йому неодноразово робили зауваження, чому ти пишеш тільки українське. Він казав: "Тому що я українець і я того хочу". Хто робив зауваження, я пригадати не можу, але те, що вони були, особливо в останній період творчості, це точно. Хотіли від нього іншого, а він не хотів". - Галина Івасюк

"Я вже дозрів, щоб мене розіп'яти."

Archive of Lubomyr Krysa (Courtesy Photo)

Похорон Володимира Івасюка, Львів, 22 травня 1979 року. Попрощатись із композитором приїхали тисячі людей не лише зі Львівщини. Влада боялась, що похорон може перерости у бунт

Виступи учасників фестивалю були викликом усій радянській системі, яка нищила, руйнувала, вбивала тих, хто не підпадав під її «порядки». Люди не могли вибачити і смерть Володимира Івасюка. Молодіжний похід до могили музиканта 4 березня 1989 року, коли Володимирові Івасюку мало б виповнитись 40, став виявом громадянської позиції сотень людей.

"То була перша непокора людей владі. Своєрідний протест, виражений приходом на похорон. Це ж були по всіх організаціях збори, комсомольські, профспілкові, аби людей не пустити. А це не вдалося, так виглядає, що люди просто протестували. Я чув від людей, як вони казали, я подумав – а чого ви мені маєте забороняти на похорон піти? Я піду. А що зробите? Зробите – боротимемося. Перший несанкціонований мітинг до того, що вже було пізніше",

– Любомир Крися, фотохудожник.

Archive of Lubomyr Krysa (Courtesy Photo)

Молодіжний похід до могили Володимира Івасюка на Личаківському цвинтарі з нагоди 40 річчя від народження композитора і співака. Львів, 4 березня 1989 року

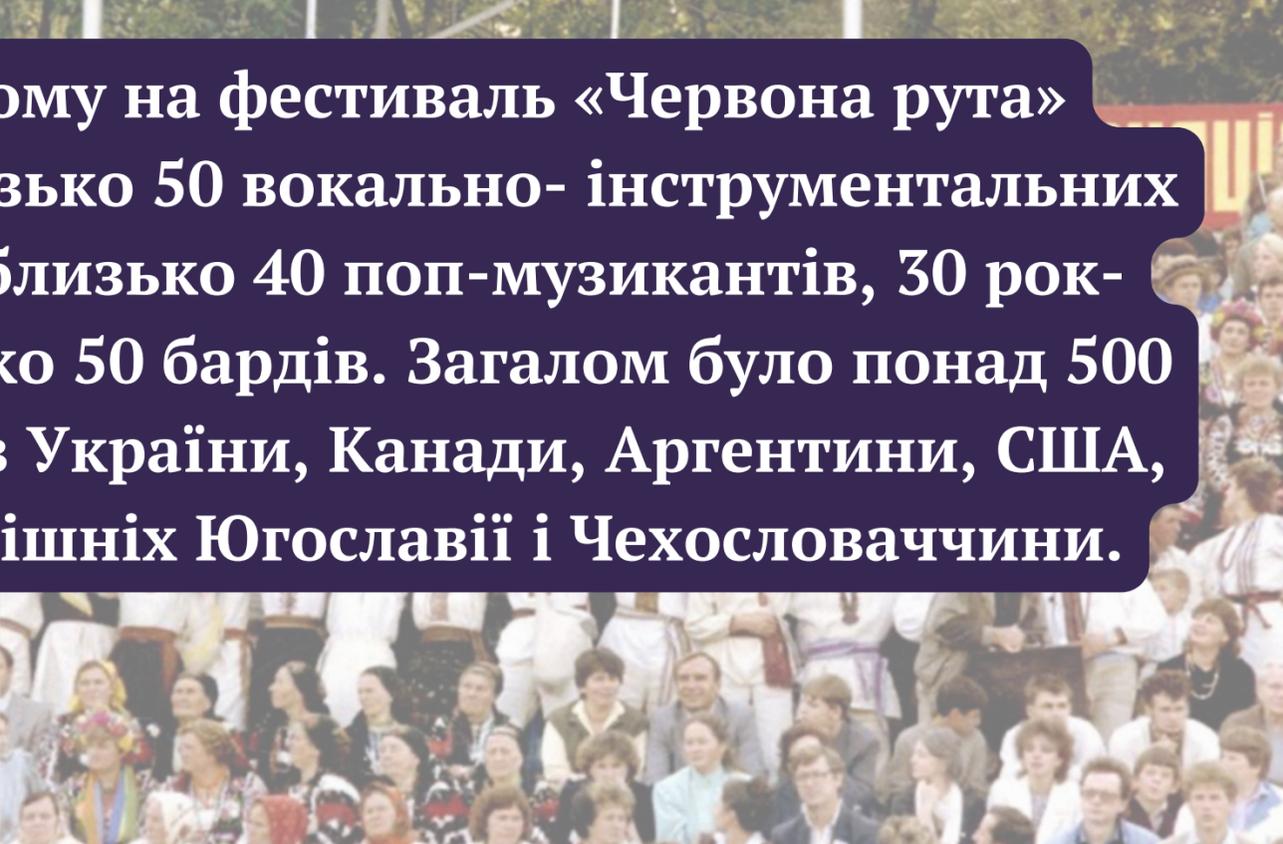
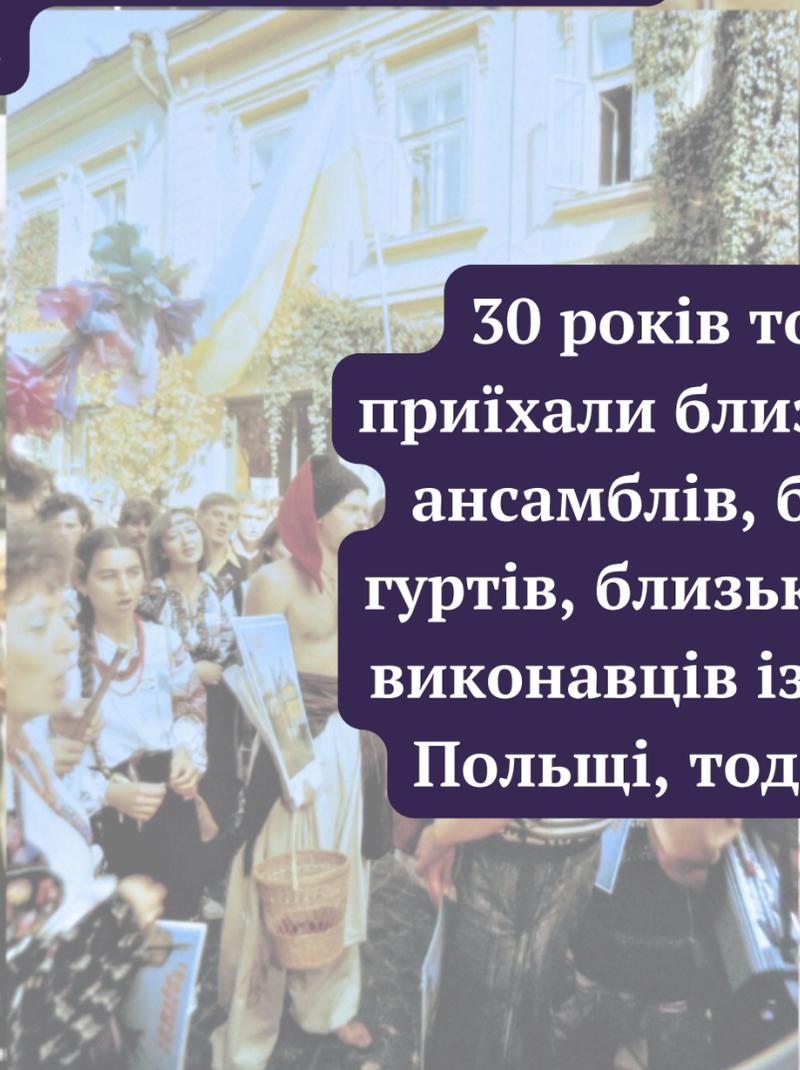
Serhiy Marchenko / marche

Була надія, що справжню україномовну пісню почують не лише в Україні, але й світі, що фестиваль стане новим віянням в українській культурі.

Головною метою було – щоб українська популярна музика почала розвиватись, відкрити нові імена і щоб звучали україномовні пісні, які б промовляли до людей, стали популярними.

30 років тому на фестиваль «Червона рута» приїхали близько 50 вокально-інструментальних ансамблів, близько 40 поп-музикантів, 30 рок-гуртів, близько 50 бардів. Загалом було понад 500 виконавців із України, Канади, Аргентини, США, Польщі, тодішніх Югославії і Чехословаччини.

Archive of Yuriy Voloshchak (Courtesy Image)

Відкриття фестивалю «Червона рута» відбулося під звуки трембіт та із міліціонерами біля трибун стадіону. Чернівці, 17 вересня 1989 року

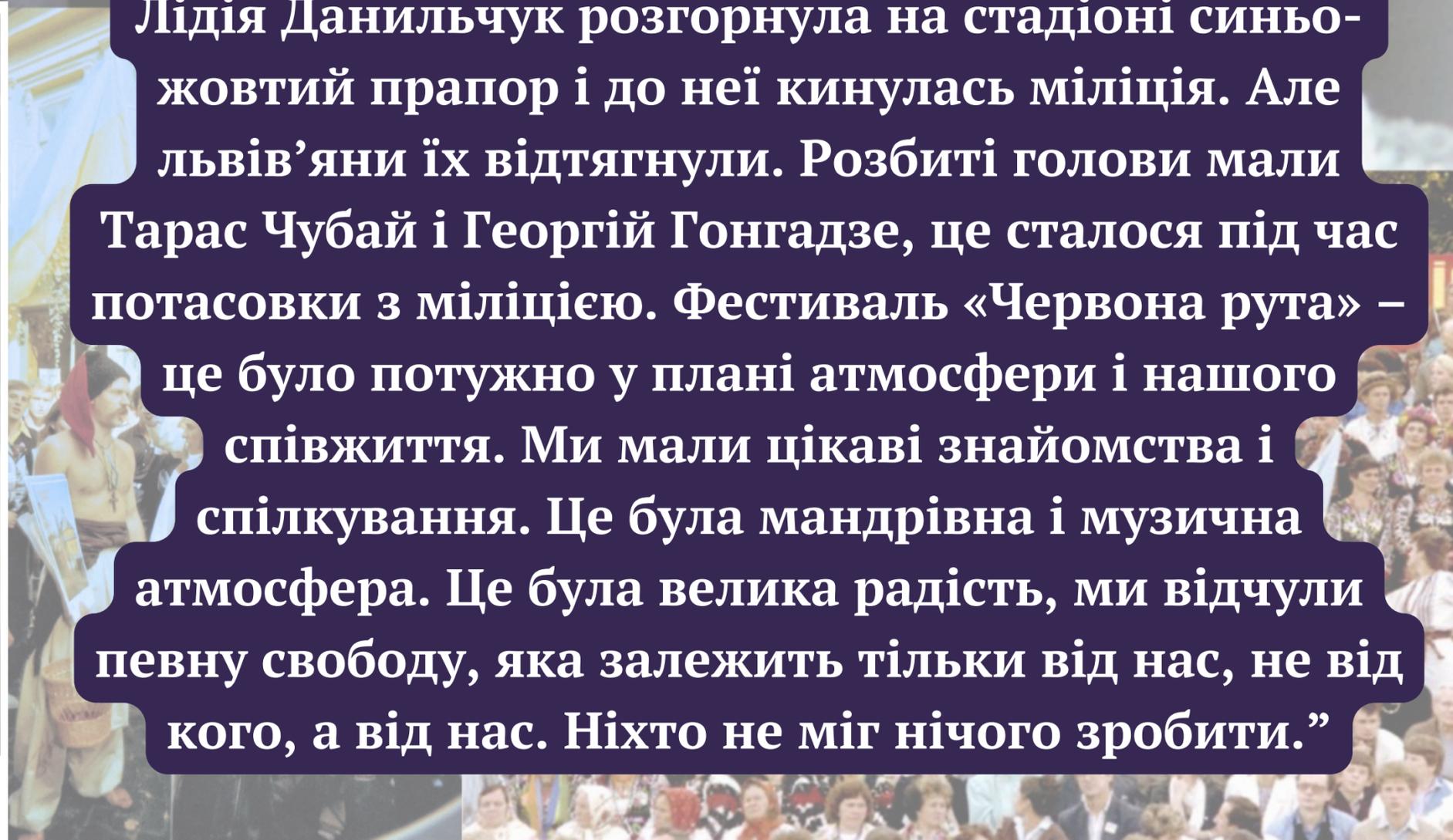

Archive of Lubomyr Krysa (Courtesy Photo)

На задньому плані кордон міліції на одній з вулиць в Чернівцях під час фестивалю

Щодня протягом фестивалю загони міліції перевіряли у людей наявність національної символіки, щоб її не проносили на стадіон.

«Там багато речей робилось від серця. Акторка Лідія Данильчук розгорнула на стадіоні синьо-жовтий прапор і до неї кинулась міліція. Але львів'яни їх відтягнули. Розбиті голови мали Тарас Чубай і Георгій Гонгадзе, це сталося під час потасовки з міліцією. Фестиваль «Червона рута» – це було потужно у плані атмосфери і нашого співжиття. Ми мали цікаві знайомства і спілкування. Це була мандрівна і музична атмосфера. Це була велика радість, ми відчули певну свободу, яка залежить тільки від нас, не від кого, а від нас. Ніхто не міг нічого зробити.»

«Це ж тільки 1989 рік –
«саюз нерушимий» ще
здається таким
непорушним,
всеволодність КДБ ще
практично не піддається
сумнівам, а його
співробітники, майже не
криючись, зафіксують
усе, що відбувається, на
плівку для майбутніх,
цілком можливо,
арештів...»

Перше публічне виконання Гімну України. Після того, як зі сцени першого фестивалю «Червона рута» бард Василь Жданкін (ліворуч) почав співати «Ще не вмерла України і слава, і воля», до нього долучилися співаки Віктор Морозов (праворуч) і Едуард Драч (посередині). Чернівці, 1989 рік

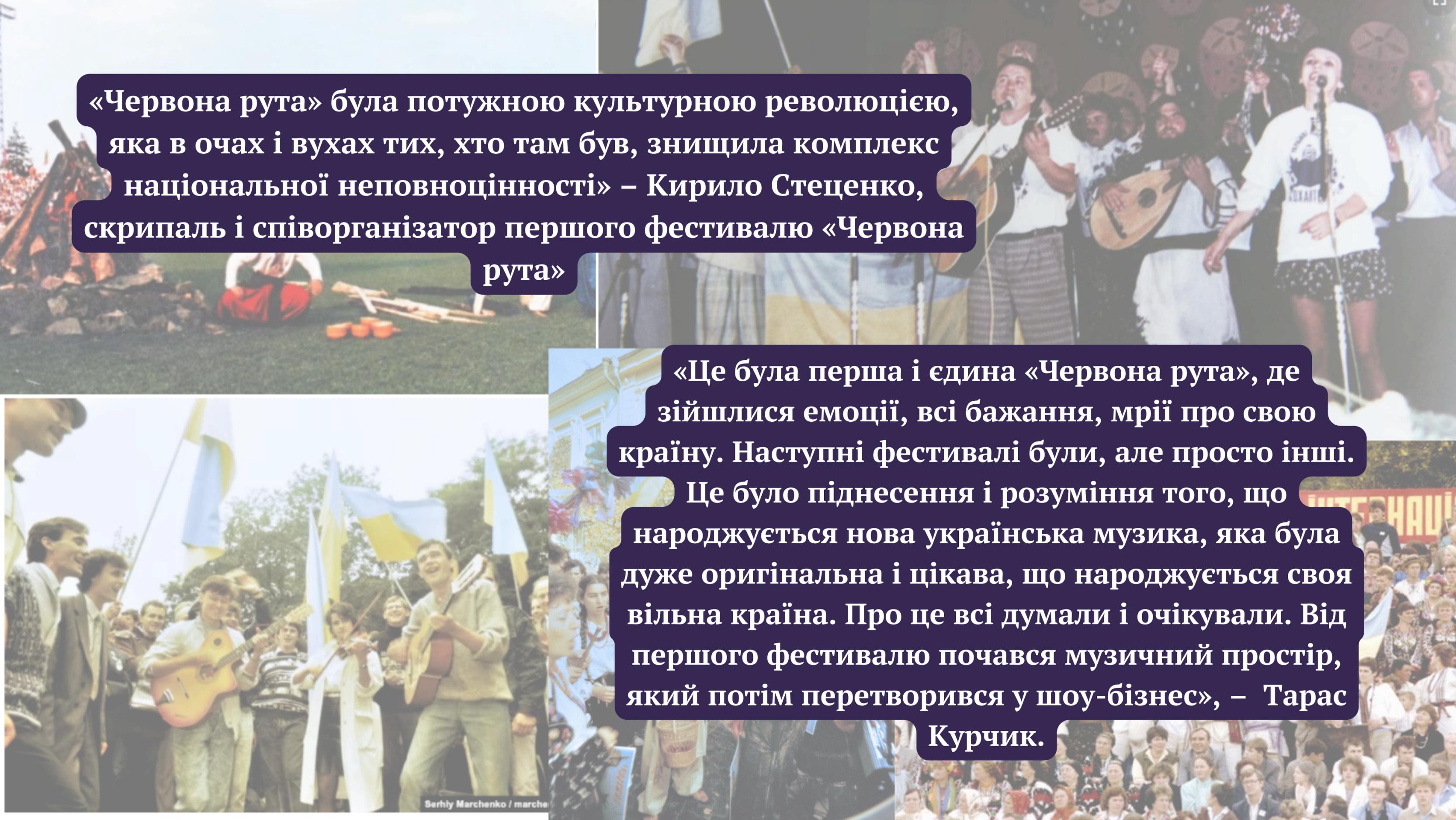

Watch video on YouTube

Error 153

Video player configuration error

«Червона рута» була потужною культурною революцією, яка в очах і вухах тих, хто там був, знищила комплекс національної неповноцінності» – Кирило Стеценко, скрипаль і співорганізатор першого фестивалю «Червона рута»

«Це була перша і єдина «Червона рута», де зійшлися емоції, всі бажання, мрії про свою країну. Наступні фестивалі були, але просто інші. Це було піднесення і розуміння того, що народжується нова українська музика, яка була дуже оригінальна і цікава, що народжується своя вільна країна. Про це всі думали і очікували. Від першого фестивалю почався музичний простір, який потім перетворився у шоу-бізнес», – Тарас Курчик.